

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 305/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 3 Nt 23/2020 zo 6. novembra 2020 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 81/2021 z 30. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 24. januára 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, v ktorej navrhuje vysloviť porušenie jeho práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prístup k súdu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Okrem toho žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil a veci vrátil na opätovné rozhodnutie a náhradu trov právneho zástupcu, ktorého ustanovenie na zastupovanie pred ústavným súdom zároveň žiada.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, no najmä z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu č. k. 3 PP 134/2009 z 22. marca 2010 podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody a súčasne mu bola určená skúšobná doba v trvaní siedmich rokov. Uznesením okresného súdu č. k. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 137/2017 bolo rozhodnuté o tom, že sa sťažovateľ neosvedčil v skúšobnej dobe

podmienečného prepustenia, a preto zvyšok trestu odňatia slobody vykoná, keďže bol v skúšobnej dobe podmienečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 11 T 66/2014 z 20. októbra 2016, čím porušil podmienky podmienečného prepustenia.

3. Manželka sťažovateľa podala návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 PP 134/2009. Okresný súd napadnutým uznesením návrh odmietol v zmysle § 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože smeroval proti právoplatnému rozhodnutiu, proti ktorému návrh na obnovu konania nie je prípustný, keďže uvedené uznesenie nie je rozhodnutím taxatívne vymenovaným v § 394 ods. 1 až 3 Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) že mu nebol umožnený reálny prístup k súdu v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že okresný súd ich (sťažovateľa a jeho manželku, pozn.) nepredvolal, nevypočul, nevykonal navrhované dokazovanie a rozhodol na neverejnom zasadnutí, čo namietal aj pred krajským súdom;
- b) súdy mu nedali odpoveď na nastolené otázky a nevyhodnotili hlavný predložený dôkaz – nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 4022/2018 z 30. júla 2019;
- c) podľa názoru sťažovateľa spor nemôže byť odmietnutý len preto, lebo zákonodarca mlčí a nestanovil presné pravidlá, keďže v zákone nie je uvedené, že nie je možné podať návrh na obnovu konania proti právoplatnému rozhodnutiu, ktorým bol účastník uznaný, že sa neosvedčil v podmienke.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv označených v bode 1 tohto uznesenia uznesením okresného súdu o zamietnutí návrhu manželky sťažovateľa na povolenie obnovy konania a uznesením krajského súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti tomuto uzneseniu.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu

6. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity.

7. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní

sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 222/2021).

8. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu mohol sťažovateľ podať sťažnosť (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu, ktorý o sťažnosti sťažovateľa rozhodol napadnutým uznesením, v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o tomto uznesení, keďže sťažnosť v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa.

9. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

10. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia napadnutého uznesenia sťažovateľovi (1. decembra 2021) zachovaná.

11. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné (m. m. IV. ÚS 43/04). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

12. Obnova konania smeruje tak ako ostatné mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatným rozhodnutiam vo veci samej. Účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe a nemohli sa ani brať do úvahy. Ani všeobecné súdy, o to menej ústavný súd, však nemôžu v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy podľa Trestného poriadku preskúmavať napadnuté meritórne rozhodnutie (jeho vecnú správnosť) ani posudzovať otázku viny či trestu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o odmietnutí návrhu na povolenie obnovy konania, resp. keď zamietli sťažnosť proti uzneseniu o odmietnutí návrhu na obnovu konania. Teda, či sa návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesom alebo svojvoľné (m. m. III. ÚS 53/2021).

13. V nadväznosti na námietky sťažovateľa sa ústavný súd oboznámil s odôvodnením napadnutého uznesenia, z ktorého vyplýva názor krajského súdu, že súdne rozhodnutie, vo vzťahu ku ktorému bol podaný návrh na obnovu konania, nepatrí medzi rozhodnutia vymenované v § 394 ods. 1 až 3 Trestného poriadku. V takomto prípade Trestný poriadok upravuje pre rozhodnutie o návrhu iba jedinú možnosť, a to podľa § 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku takýto návrh odmietnuť. Napadnuté uznesenie okresného súdu preto považoval za vecne správne. Rozhodnutie podľa § 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku bolo možné urobiť aj neverejným zasadnutím v zmysle § 402 ods. 2 Trestného poriadku. Vo veci rozhodoval samosudca, ktorý neverejné zasadnutie nevykonáva (§ 303 Trestného poriadku), preto správne rozhodol samosudca okresného súdu bez vykonania zasadnutia súdu.

14. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli sami osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

15. Podľa § 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku súd návrh na povolenie obnovy konania odmietne, ak smeruje len proti rozhodnutiu alebo výroku, ohľadne ktorého obnova konania nie je prípustná.

16. Podľa prvej vety § 402 ods. 2 Trestného poriadku odmietnuť návrh z dôvodov uvedených v § 399 ods. 1 môže súd aj na neverejnom zasadnutí.

17. Podľa § 303 Trestného poriadku samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva.

18. Samosudca má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako predseda senátu, avšak nevykonáva neverejné zasadnutie. V prípadoch, v ktorých rozhoduje senát na neverejnom zasadnutí, rozhoduje samosudca tzv. od stola (*ex cathedra*) (porovnaj Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok II. § 196 – 569. Bratislava : C. H. Beck, 2021. s. 680).

19. Podľa § 303 Trestného poriadku samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva (rovnako § 349 ods. 4 Trestného poriadku). Uvedené ustanovenia je potrebné chápať takým spôsobom, že pokiaľ v konkrétnej trestnej veci koná a rozhoduje samosudca (nie senát) a prichádza do úvahy rozhodovanie formou neverejného zasadnutia (v prípade, že by šlo o tzv. senátnu vec), samosudca rozhoduje tzv. *ex cathedra* bez vykonania verejnej formy konania. Ak o podanom návrhu preto prichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa § 399 odsek 1 Trestného poriadku, ako je tomu v posudzovanom prípade, konajúci samosudca súdu prvého stupňa nepochybil, pokiaľ o návrhu odsúdeného nerozhodoval na verejnem zasadnutí (porovnaj uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 1Tos/96/2016 zo 28. septembra 2016).

20. Sumarizujúc predmetné skutočnosti, ústavný súd je toho názoru, že krajský súd dostačujúcim a presvedčivým spôsobom odôvodnil na jednej strane odmietnutie návrhu na povolenie obnovy pôvodného konania, keďže napriek názoru sťažovateľa, že zákonodarca „mlčí“, z dotknutých ustanovení Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, proti akému rozhodnutiu (ktorým sa skončilo

trestné stíhanie) možno podať návrh na obnovu konania (§ 394 ods. 1 v spojení s § 393 ods. 1 Trestného poriadku), ako aj postup, ak návrh smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustný [§ 399 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. Na druhej strane krajský súd sťažovateľovi vyčerpávajúco vysvetlil aj postup, akým došlo k vydaniu napadnutého uznesenia (*ex cathedra*) s odkazom na príslušné ustanovenia § 402 ods. 2 v spojení s § 303 Trestného poriadku. Ústavný súd považuje také odôvodnenie v okolnostiach prejednávanej veci za ústavne udržateľné.

21. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia označených práv sťažovateľa, dôvodnosť ktorého by mohol preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

22. Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd ju v súlade s konštantou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva kvalifikoval ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na „konanie o povolení obnovy konania“. Toto konanie sa totiž netýka rozhodnutia „o trestnom obvinení“ a ani „o občianskych právach a záväzkoch“ (pozri napr. rozhodnutia vo veciach: Plischke c. Rakúsko zo 7. 3. 1964, X. c. Rakúsko z 23. 5. 1966, X. c. Rakúsko z 19. 7. 1966, X. c. Spojené kráľovstvo 13. 7. 1970, Helmut Aldrian c. Rakúsko zo 7. 5. 1990).

23. Vo všeobecnosti možno uviesť, že pôsobnosť (aplikovateľnosť) čl. 6 dohovoru zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Nevzťahuje sa teda *inter alia* ani na vykonávacie konania a mnohé rozhodnutia v ňom urobené (konanie o návrhu na podmienené prepustenie, nariadenie výkonu podmienenčne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď.) (I. ÚS 164/2022).

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

25. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a to: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) vylúčenie zrejmej bezúspešnosti uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti.

26. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

27. S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd v celom rozsahu odmieta (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia), je evidentné, že ide o zrejme

bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nebola splnená jedna z troch podmienok na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2022

Miloš Maďar
predseda senátu